

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo dėl tikrinimo procedūros, susijusios su asmens duomenų apsaugos taisyklių pažeidimais per Europos Parlamento rinkimus, iš dalies keičiamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 1141/2014

(COM(2018) 636 final – 2018/0328 (COD))

(2019/C 110/14)

Pagrindinė pranešėja: **Marina YANNAKOUDAKIS**

Dokumentai	Europos Parlamentas, 2018 10 1 Taryba, 2018 10 24
Teisinis pagrindas	Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsnis
Atsakingas skyrius	Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius
Biuro sprendimas	2018 10 16
Priimta plenarinėje sesijoje	2018 12 12
Plenarinė sesija Nr.	539
Balsavimo rezultatai	109/2/3
(už / prieš / susilaikė)	

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. EESRK pritaria Europos Komisijos pozicijai, kad šis reglamentas yra reikalingas, atsižvelgiant į pastarojo meto įvykius, susijusius su „Facebook“/„Cambridge Analytica“ atveju dėl tariamai neteisėto asmens duomenų tvarkymo.

1.2. EESRK pripažįsta, kad šiandienos pasaulyje technologijų plėtra, socialinės medijos ir bendrovių saugomi asmens duomenys visoje ES yra duotybė. Šių priemonių būtinumu neabejojama, nes pereiname į aukštųjų technologijų pasaulį. Iššūkis yra tai, kad šioje srityje reikia veikti taip, kad būtų apsaugoti ES piliečiai, būtų užtikrintas pagrindinių žmogaus teisių skaidrumas ir laisvė.

1.3. Duomenų naudojimas ir socialinės medijos iš esmės pakeitė politinių partijų rinkimų kampanijų organizavimo būdus, leidžiančius jas orientuoti į potencialius rinkėjus. Šis pokytis lėmė didesnę spaudimą socialinėse medijose, formuojančiose žmonių nuomonę renkantis už ką balsuoti. EESRK norėtų tikėtis, kad Europos politinių partijų ir Europos politinių fondų⁽¹⁾ institucija (toliau – Institucija) išanalizuos sritis, kuriose galėtų būti pažeidžiami duomenys ir pasiūlys būdų, kaip sustabdyti šį reiškinį bei įgyvendinti stabdžių ir atsvarų sistemą, kad būtų užtikrinta duomenų apsauga ir duomenys būtų naudojami pagal aiškiai apibrėžtus parametrus.

1.4. EESRK remia pasiūlymo tikslus, pritardamas nuomonei, kad demokratija yra viena pagrindinių vertybių, kuria grindžiama ES, ir siekiant užtikrinti atstovaujamosios demokratijos veikimą Europos lygmeniu, sutartyse nustatyta, kad ES piliečiams yra tiesiogiai atstovaujama Europos Parlamente (EP).

1.5. Toks atstovavimas pagrįstas narių iš kurios nors politinės partijos ar asmenų, iškėlusių savo kandidatūras valstybėse narėse, išrinkimu. Rinkimų platforma per pastarąjį dešimtmetį evoliucionavo, vis didesnę vaidmenį vaidinant socialinėms medijoms. Šių pokyčių klausimus dabar turi spręsti Europos Komisija (EK) ir Institucija, padidinant darbuotojų skaičių, ir tai yra vienas iš būdų užtikrinti asmens duomenų apsaugą ir siekiant užkirsti kelią netinkamam naudojimui siekiant politinių tikslų. Siekiant išspręsti šią problemą, pirmiausia reikia užtikrinti, kad rinkimų sąlygos visiems būtų vienodos ir nė viena grupė negalėtų įgyti pranašumo per duomenų naudojimą.

⁽¹⁾ www.appf.europa.eu

1.6. Tačiau siekiant užtikrinti, kad Institucija veiktų tinkamai, turi būti nustatyti saugūs parametrai, susiję su jų įgaliojimais ir kompetencija. Šiuo metu duomenų apsaugos institucijos (DAI) valstybėse narėse yra sukurtos tam, kad politinės partijos nenaudotų duomenų netinkamai. Institucijos ir nacionalinių duomenų apsaugos institucijų bendradarbiavimo sąlygos turi būti tinkamai apibrėžtos. Be to, daugelio valstybių narių DAI susiduria su ribotų išteklių problema ir Komisija turėtų apsvarstyti jų finansavimą, kad jos galėtų dirbti su Institucija.

1.7. EESRK savo nuomonėje dėl asmens duomenų apsaugos⁽²⁾ atkreipė dėmesį į galimas problemas dėl netinkamo duomenų naudojimo, šioje nuomonėje nagrinėdamas susirūpinimą keliančias sritis.

1.8. EESRK pritaria, kad Institucijoje būtų įdarbinta papildomų darbuotojų, kad tokie darbuotojai būtų geriau pasirengę bendradarbiauti su valstybėmis narėmis per duomenų apsaugos institucijas, siekiant tinkamai ištirti duomenų apsaugos pažeidimus, o juos nustčius – būtų taikomos sankcijos.

1.9. EESRK pripažįsta, kad rinkimų į EP tvarką reglamentuoja valstybės narės pagal ES sistemą. EESRK taip pat tikisi, kad į duomenų apsaugos taisyklių pažeidimus Institucijos dėmesį atkreips duomenų apsaugos institucijos arba atitinkamos šalys.

2. Nuomonės rengimo aplinkybės

2.1. Pastarojo meto įvykiai parodė, kad kyla rizika piliečiams tapti masinių internetinių dezinformacijos kampanijų, kuriomis siekiama diskredituoti rinkimus ir paneigti jų teisėtumą, taikiniai. Manoma, kad žmonių asmens duomenimis taip pat buvo neteisėtai pasinaudota siekiant padaryti poveikį demokratinėms diskusijoms ir laisviems rinkimams.

2.2. 2018 m. gegužės mėn. įsigaliojo Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas (BDAR), kuriuo buvo nustatytos griežtos asmens duomenų tvarkymo ir apsaugos taisyklės. Jis taikomas visoms Europos ir nacionalinėms politinėms partijoms ir kitiems rinkimų dalyviams, įskaitant duomenų tarpininkus ir socialinių medijų platformas.

2.3. Prieš 2019 m. rinkimus į Europos Parlamentą, Europos Komisija pasiūlė keletą tikslinių 2014 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 1141/2014 dėl Europos politinių partijų ir Europos politinių fondų statuto ir finansavimo⁽³⁾ pakeitimų, kuriais siekiama užtikrinti, kad rinkimai vyktų pagal griežtas demokratines taisykles ir visapusiškai paisant Europos vertybių – demokratijos, teisinės valstybės ir pagarbos pagrindinėms teisėms.

2.4. Visų pirma, siūlomais pakeitimais būtų galima taikyti sankcijas Europos politinėms partijoms ar fondams, kurie daro arba bando daryti įtaką rinkimams pažeisdami duomenų apsaugos taisykles. Sankcijos suma sudarytų 5 % Europos politinės partijos arba atitinkamo fondo metinio biudžeto. Sankcijų taikymą užtikrintų Institucija. Be to, iš tų politinių partijų ar fondų, kurie pažeidė taisykles, būtų atimta galimybė prašyti finansavimo iš bendrojo Europos Sąjungos biudžeto tais metais, kuriais buvo paskirta sankcija.

2.5. Pasiūlyme taip pat nustatoma procedūra, leidžianti patikrinti, ar duomenų apsaugos pažeidimas, kurį nustatė nacionalinė duomenų apsaugos priežiūros institucija, buvo panaudotas siekiant daryti įtaką EP rinkimų rezultatams, dalyvaujant „nepriklausomų žymių asmenų komitetui“ Institucijos prašymu. Nepriklausomų žymių asmenų komitetas yra įsteigtas pagal Reglamento 11 straipsnį. Jį sudaro Europos Komisijos, Europos Parlamento ir Tarybos paskirti, tačiau jų neįdarbinti šeši ekspertai.

2.6. Siekiant užtikrinti, kad Institucijoje būtų pakankamai darbuotojų, kad ji galėtų atlikti savo užduotis nepriklausomai ir veiksmingai, be to, siūloma priimti dar septynis darbuotojus (šiuo metu yra trys darbuotojai, įskaitant direktorių).

3. Bendrosios pastabos

3.1. EESRK pritaria pasiūlymo tikslams ir sutinka, kad demokratija yra viena pagrindinių vertybių, kuriomis grindžiama ES. Siekiant užtikrinti atstovaujamosios demokratijos veikimą Europos Sąjungos lygmeniu, Sutartyse nustatyta, kad Europos Sąjungos piliečiams tiesiogiai atstovaujama Europos Parlamente. Todėl labai svarbu, kad jos piliečiai galėtų savo demokratine teise pasinaudoti be spaudimo ir kliūčių. Bet koks trukdymas laisvai valiai išreikšti rinkimų proceso metu yra nedemokratiškas ir nepriimtinas.

⁽²⁾ OL C 248, 2011 8 25, p. 123.

⁽³⁾ OL L 317, 2014 11 4, p. 1.

3.2. EESRK pripažįsta, kad rinkimų kampanijose naudojama daugiau asmens duomenų. 2017 m. JK rinkimų metu kampanijų organizatoriai daugiau nei 40 % reklamos išlaidų išleido skaitmeninėms kampanijoms. Todėl asmens duomenų pritraukimas siekiant orientuoti kampaniją į tam tikras grupes, yra suprantamas. Vis dėlto, nepriimtina, kad asmens duomenimis būtų dalijamasi be asmens žinios, ir kad tai yra vienas didžiausių piktnaudžiavimų pagrindinėmis žmogaus teisėmis.

3.3. Tinklo kūrimas, informacijos perdavimo greitis ir pasauliniai padariniai reikalauja tvirto požiūrio į saugomų duomenų saugumą. BDAR yra nustatytos griežtos taisyklės šiuo klausimu. Visų pirma, asmens duomenys turi būti tvarkomi teisėtai ir sąžiningai. Pagal dabartinę tvarką politinės partijos gali teisėtai naudoti duomenis pagal Bendrojo duomenų apsaugos reglamento taisykles, laikydamosi tam tikrų parametrų. Politinės agitacijos tapo vis labiau priklausomos nuo socialinių medijų. Bandytas tai sustabdyti nebūtinai bus naudingas demokratiniam procesui, nes taip būtų apribotos politinių partijų galimybės supažindinti potencialius rinkėjus su savo manifestu.

3.4. EESRK pripažįsta valstybių narių suverenumą rinkimų procese ir Komisija turi laikytis minėtos valstybės narės suvereniteto. ES negali priimti teisės aktų, nustatydamas sankcijas nacionalinėms politinėms partijoms, nes tai priklauso valstybių narių kompetencijai. Todėl ES gali tik siūlyti priemones nustatyti sankcijas Europos lygmens politinėms partijoms. Todėl Komisija siūlo iš dalies pakeisti reglamentą, kuriuo reglamentuojamas jų statusas ir finansavimas. Tai suteiktų Institucijos išvada svarumą įrodžius piktnaudžiavimo atvejį.

4. Konkrečios pastabos ir rekomendacijos

4.1. EESRK pripažįsta, kad Institucijai šiuo metu trūksta darbuotojų. Direktorius ir dviejų jos darbuotojų darbo krūvis yra labai didelis, o artėjantys Europos Parlamento rinkimai krūvį dar labiau padidins. Todėl EESRK remia pasiūlymą įdarbinti Institucijoje nuolatinius darbuotojus ir suteikti Institucijos direktoriui paskyrimų tarnybos įgaliojimus, nes labai svarbu, kad Institucija turėtų pakankamai žmonių tinkamai stebėti rinkimus.

4.2. Duomenų naudojimas ir socialinės medijos iš esmės pakeitė politinių partijų rinkimų kampanijų organizavimo būdus, leidžiančius jas orientuoti į potencialius rinkėjus. Šis pokytis lėmė didesnę spaudimą socialinėse medijose, formuojančiose žmonių nuomonę renkantis už ką balsuoti. EESRK tikisi, kad Institucija išanalizuos tas sritis, kuriose galėtų būti pažeisti duomenys, ir pasiūlys būdų, kaip sustabdyti šį procesą bei įgyvendinti stabdžių ir atsvarų sistemą, kad būtų užtikrinta duomenų apsauga, o duomenys – naudojami pagal aiškiai apibrėžtus parametrus.

4.3. EESRK mano, kad būtina geriau paaiškinti, kas yra mėginimas daryti įtaką rinkimams pažeidžiant duomenų apsaugos taisykles. Reikėtų apsvarstyti galimybę įsteigti darbo grupę, sudarytą iš valstybių narių duomenų apsaugos institucijų ir Institucijos, siekiant nustatyti geriausią darbo tarp Institucijos ir duomenų apsaugos institucijų praktiką, nes duomenų apsauga Europos Sąjungoje neturi sienų.

4.4. Institucijos direktorius paskiriamas Reglamento 6 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka. Jis(ji) yra nepriklausomas (-a) ir nėra atskaitingas (-a) ES institucijoms. Jis(ji) turi pateikti metinę ataskaitą Europos Komisijai ir Europos Parlamentui, galbūt būtų apdairu suteikti EP teisę reikšti abejones dėl šios ataskaitos ir dėl jos balsuoti. Tai padėtų užtikrinti tam tikrą Institucijos atskaitomybę ir skaidresnį procesą.

2018 m. gruodžio 12 d., Briuselis

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Luca JAHIER*